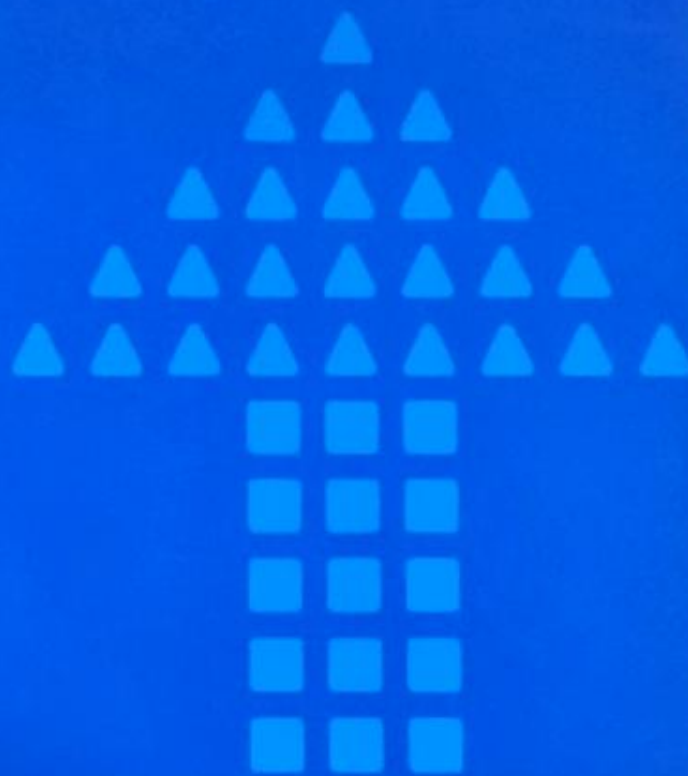

TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUẬT HÀ NỘI

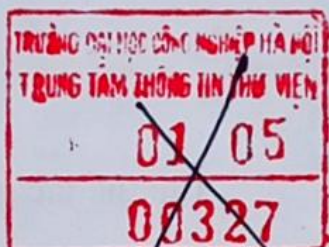
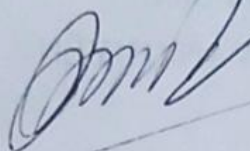
GIÁO TRÌNH _____

TỘI PHẠM HỌC

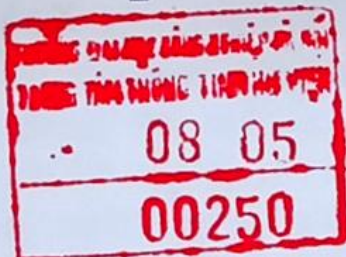
NHÀ XUẤT BẢN CÔNG AN NHÂN DÂN

TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUẬT HÀ NỘI

Giáo trình

TỘI PHẠM HỌC

NHÀ XUẤT BẢN CÔNG AN NHÂN DÂN
HÀ NỘI - 2003

Chủ biên
ThS. LÝ VĂN QUYÊN

Tập thể tác giả

TS. NGÔ NGỌC THỦY: Chương IV, VII, VIII

ThS. HOÀNG XUÂN CHÂU Chương II
& ThS. LÝ VĂN QUYÊN:

ThS. LÝ VĂN QUYÊN: Chương I, III, V, VI, IX,
X và XI

34(V)4 - 34/1568

CAND - 2003

LỜI GIỚI THIỆU

Tội phạm học là môn khoa học nghiên cứu về tình hình tội phạm, các nguyên nhân và điều kiện của tình hình tội phạm, nhân thân người phạm tội và phương hướng cũng như các biện pháp phòng ngừa tình hình tội phạm trong xã hội.

Tội phạm học có vai trò quan trọng trong việc hoạch định và nâng cao hiệu quả của chính sách nhà nước về đấu tranh phòng chống tội phạm. Nếu khoa học luật hình sự nghiên cứu vấn đề phòng chống tội phạm từ góc độ các dấu hiệu pháp lý của hành vi nguy hiểm cho xã hội bị coi là tội phạm, hình phạt tương ứng và điều kiện áp dụng các hình phạt đó thì tội phạm học nghiên cứu vấn đề phòng chống tội phạm một cách chủ động hơn, nghĩa là nghiên cứu một cách toàn diện, tổng hợp tình hình, nguyên nhân và điều kiện của tình hình tội phạm, đưa ra các biện pháp khắc phục những nguyên nhân và điều kiện đó để phòng ngừa tình hình tội phạm.

Do tội phạm học có tầm quan trọng như vậy nên ngay từ thời Cổ đại, người ta đã bắt đầu nghiên cứu những vấn đề về tội phạm học. Ngày nay, tội phạm học càng có ý nghĩa to lớn hơn, được hầu hết các nước trên thế giới nỗ lực nghiên cứu (trong đó có Việt Nam) và đã đạt được nhiều thành tựu đáng kể.

Để đáp ứng nhu cầu học tập, nghiên cứu, giảng dạy của nhà trường trong tình hình mới, giáo trình tội phạm học lần này được xuất bản trên tinh thần sửa đổi, bổ sung một cách toàn diện so với nội dung của lần xuất bản trước vào năm 1998. Đặc biệt, giáo trình mới đã đề cập những vấn đề nổi cộm nhất, nóng bỏng nhất hiện nay của cuộc đấu tranh phòng chống tội phạm khi Việt Nam đang trong quá trình hội nhập quốc tế, xây dựng nền kinh tế thị trường định hướng

XHCN. Đó là các vấn đề như phòng ngừa tội phạm tham nhũng, tội phạm về ma túy, tội phạm do người chưa thành niên thực hiện...

Trường đại học luật Hà Nội trân trọng giới thiệu cuốn giáo trình tội phạm học mới này với hi vọng nó sẽ đưa đến cho bạn đọc những tri thức cơ bản nhất về tội phạm học, làm nền tảng và định hướng để các bạn có thể đi sâu vào nghiên cứu môn khoa học phức tạp mà cũng rất lí thú này.

Dù đã rất cố gắng nhưng cuốn giáo trình cũng khó có thể tránh khỏi những hạn chế, sai sót nhất định. Trường đại học luật Hà Nội mong nhận được sự góp ý, phê bình của bạn đọc để giáo trình tội phạm học ngày càng hoàn thiện hơn.

TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUẬT HÀ NỘI

BẢNG TỪ VIẾT TẮT

BLHS

Bộ luật hình sự

XHCN

Xã hội chủ nghĩa

CHƯƠNG I

KHÁI NIỆM, ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU CỦA TỘI PHẠM HỌC

I. KHÁI NIỆM VÀ ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU CỦA TỘI PHẠM HỌC

1. Khái niệm

Thuật ngữ "tội phạm học" bắt nguồn từ tiếng La tinh: "Crimen" có nghĩa là tội phạm và tiếng Hy Lạp: "Logos" có nghĩa là học thuyết, lí luận; kết hợp hai từ đó lại có nghĩa là học thuyết về tội phạm hay tội phạm học.

Từ khi có tội phạm, trong xã hội vấn đề đấu tranh phòng chống nó cũng được đặt ra. Cũng như bất kì hoạt động xã hội nào, đấu tranh phòng chống tội phạm cần phải được tiến hành có cơ sở khoa học. Khoa học luật hình sự, luật tố tụng hình sự, điều tra hình sự và thi hành án hình sự đảm bảo cho cuộc đấu tranh mang tính pháp lí hình sự được thỏa đáng và phù hợp. Điều này thể hiện ở việc xác định những hành vi nguy hiểm nào trong xã hội là tội phạm và khi tội phạm xảy ra, nhanh chóng phát hiện, điều tra không được bỏ lọt đồng thời, áp dụng các biện pháp tác động hình sự đối với những người phạm tội phù hợp với tính chất, mức độ nguy hiểm cho

MỤC LỤC

Trang
3

Lời giới thiệu

Chương I

KHÁI NIỆM, ĐỐI TƯỢNG

VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU CỦA TỘI PHẠM HỌC

I	Khái niệm và đối tượng nghiên cứu của tội phạm học	5
II	Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu của tội phạm học	11
III	Nhiệm vụ, chức năng, mục đích và vị trí của tội phạm học	29

Chương II

SỰ RA ĐỜI VÀ PHÁT TRIỂN

CỦA TỘI PHẠM HỌC TRONG LỊCH SỬ

I	Sự ra đời và phát triển của tội phạm học tư sản	37
II	Sự ra đời và phát triển của tội phạm học xã hội chủ nghĩa	74
III	Sự ra đời và phát triển của tội phạm học Việt Nam	84

Chương III

TÌNH HÌNH TỘI PHẠM

I	Khái niệm tình hình tội phạm	89
II	Các thông số của tình hình tội phạm	95
III	Một số đặc điểm của tình hình tội phạm ở Việt Nam	107

307

IV	Một số đặc điểm của tình hình tội phạm ở các nước tư bản	123
----	--	-----

Chương IV
**NGUYÊN NHÂN VÀ ĐIỀU KIỆN
CỦA TÌNH HÌNH TỘI PHẠM**

I	Khái niệm chung	129
II	Phân loại nguyên nhân và điều kiện của tình hình tội phạm	132
III	Nguyên nhân và điều kiện của tình hình tội phạm ở Việt Nam	137

Chương V
**NGUYÊN NHÂN VÀ ĐIỀU KIỆN
CỦA TỘI PHẠM CỤ THỂ**

I	Khái niệm nguyên nhân và điều kiện của tội phạm cụ thể	155
II	Những điều kiện thuận lợi dẫn đến sự hình thành sai lệch trong nhân cách cá nhân	160
III	Tình huống cụ thể và vai trò của chúng trong cơ chế của hành vi phạm tội	166
IV	Nạn nhân và vai trò của nạn nhân trong cơ chế của hành vi phạm tội	169

Chương VI
NHÂN THÂN NGƯỜI PHẠM TỘI

I	Khái niệm nhân thân người phạm tội	173
II	Mối quan hệ giữa đặc điểm xã hội và sinh học trong nhân thân người phạm tội	184

III	Các dấu hiệu, đặc điểm đặc trưng của nhân thân người phạm tội	187
IV	Phân loại người phạm tội	195

Chương VII PHÒNG NGỪA TÌNH HÌNH TỘI PHẠM

I	Khái niệm chung	201
II	Các nguyên tắc tổ chức và hoạt động của hệ thống phòng ngừa tình hình tội phạm	205
III	Phân loại biện pháp phòng ngừa tình hình tội phạm	206
IV	Các chủ thể của hoạt động phòng ngừa tình hình tội phạm	209

Chương VIII DỰ BÁO TÌNH HÌNH TỘI PHẠM VÀ KẾ HOẠCH HÓA HOẠT ĐỘNG PHÒNG CHỐNG TÌNH HÌNH TỘI PHẠM

I	Khái niệm và các loại dự báo tình hình tội phạm	221
II	Khái niệm và các loại kế hoạch phòng chống tình hình tội phạm	230

Chương IX PHÒNG NGỪA TÌNH HÌNH TỘI PHẠM DO NGƯỜI CHƯA THÀNH NIÊN THỰC HIỆN

I	Khái niệm và các đặc điểm của tình hình tội phạm do người chưa thành niên thực hiện	237
II	Nguyên nhân và điều kiện của tình hình tội phạm do người chưa thành niên thực hiện	247

III	Các biện pháp phòng ngừa người chưa thành niên phạm tội	257
-----	---	-----

Chương X

PHÒNG NGỪA TÌNH HÌNH TỘI PHẠM VỀ THAM NHŨNG

I	Khái niệm và các đặc điểm của tình hình tội phạm về tham nhũng	265
II	Nguyên nhân của tình hình tội phạm về tham nhũng	275
III	Các biện pháp phòng ngừa tình hình tội phạm về tham nhũng	279

Chương XI

PHÒNG NGỪA TÌNH HÌNH TỘI PHẠM VỀ MA TÚY

I	Khái niệm và các đặc điểm của tình hình tội phạm về ma túy	283
II	Nguyên nhân của tình hình tội phạm về ma túy	295
III	Các biện pháp phòng ngừa tình hình tội phạm về ma túy	302

Giáo trình
TỘI PHẠM HỌC

Chịu trách nhiệm xuất bản

TRẦN DIỄN

Chịu trách nhiệm nội dung

TS. LÊ VĂN ĐỆ

Biên tập: BÙI ANH TUẤN

Thiết kế bìa: TRẦN BÌNH MINH

Trình bày và chế bản tại:

PHÒNG TRỊ SỰ TẠP CHÍ LUẬT HỌC

TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUẬT HÀ NỘI
